

**ЈАВНА УСТАНОВА
МУЗЕЈ „СТАРА ХЕРЦЕГОВИНА“
ФОЧА**

**ПРОГРАМ РАДА
ЗА 2023. ГОДИНУ**

Фоча, март 2023. године

Током 2023. године ЈУ Музеј „Стара Херцеговина“ ће наставити своју, законом обавезну, мисију на проналажењу, евидентирању, заштити, проучавњу и презентовању финих трагова наше културне прошлости. Активности ћемо усмјерити на истраживачки рад и припремање сопствених, као и организацију гостујућих изложби различитог карактера и садржаја и радити на популаризацији и представљању истих посјетиоцима. Међу овогодишњим задацима је и модернизација и проширење постојећих поставки, али и изложбених простора.

У наредном периоду ће се наставити развијање сарадње са свим установама културе, а и даље ћемо пружати подршку и стручну помоћ ученицима фочанских школа у реализацији њихових изложби, а све у циљу развијања свијести о културном и историјском наслијеђу и његовом значају. Сарадњу ћемо развијати и настављати и са осталим музејима и установама сличне дјелатности из Републике Српске и окружења.

Такође, пратићемо јавне позиве расписане од стране ресорних министарстава, прекограничних програма, амбасада и других институција и организација, како би се обезбиједило додатно финансирање Музеја и реализација неких од планираних пројеката.

ИЗЛОЖБЕ

У току 2023. године планирамо представити низ тематских изложби:

Почетком априла настављамо успјешну сарадњу са Музејом рудничко-таковског краја из Горњег Милановца, када ће у галерији нашег Музеја бити реализована изложба „**Српски војници умрли у Холандији 1917-1919**“. Изложба је подсјећање на мало познату чињеницу да је један број српских ратних заробљеника у Првом свјетском рату боравио у неутралној Холандији, као и да је њих стотинак преминуло и покопано на холандском државном тлу. По завршетку рата лука у Ротердаму служила је да се војници ту опораве, а потом и врате у отаџбину. Међу ратним заробљеницима било је преко 4.000 Срба. У периоду између 11. јануара и 7. фебруара 1919. године, 91 српски војник умро је на холандском тлу у девет различитих градова Холандије од последица епидемије шпанског грипа. Изложбом су обухваћени

правни аспекти и избијање Првог светског рата, учешће Србије у Првом свјетском рату, злочини који су вршени над ратним заробљеницима у логорима за ратне заробљенике, рад хуманитарних организација, репатријација преко Холандије, њихова смрт и ексхумација, опис споменика у Гардерену и маузолеј у Јиндриховицама, гдје су српски војници нашли своје коначно пребивалиште, као и приче о војницима тј. о породицама и потомцима ових војника. Аутори изложбе су Ана Јелић кустос историчар умјетности Музеја рудничко-таковског краја и Ненад Карамилковић архивиста Завода за заштиту споменика културе Крагујевац. Аутори пропратне публикације су: Фабијан Вендриг, Тања Вендриг и Џон Стинен.

Изложбу „Фочански соко“, планирамо припремити и реализовати у мају, како би јавности представили историјат дјеловања овог спортског, културног и националног друштва које је некада дјеловало у Фочи. Ради подсјећања навешћемо, да је прво Соколско друштво на просторима Босне и Херцеговине основано 1893. године у Фочи и на овај начин ћемо обиљежити 130 година постојања соколске идеје у нашем мјесту. Циљ изложбе је представљање дјеловања покрета који је оставио трајне тековине у многим сверама друштвеног живота. Кроз 20 паноа, као и сачуваним оновременим предметима биће представљене активности фочанског Соколског друштва у раздобљу од 1893. до 1941. године.

Током маја планирамо обиљежити **Међународни дан и Европску ноћ музеја**, у складу са задатом темом.

Почетком јуна свој рад представиће Народни музеј Чачак **изложбом „Прича о накиту“**, која говори о најстаријим сачуваним предметима које је човјек користио од постанка па до савременог доба, а који су дио палеонтолошке и античке збирке поменутог музеја. Изложба предочава најстарије видове украшавања, сачувано полудраго камење, као и начине на који су га славиле многе културе у оквиру својих култова. Аутор изложбе је палеонтолог Биљана Чкоњевић.

Изложба скица и графика Мирка Кујачића планирана је за мјесец јун. Мирко Кујачић, сликар са почетка двадесетог вијека, рођен је 1901. године у Колашину, у Црној Гори. 1925. одлази у Париз на Ликовну Академију Жулин, а касније и на Академију Андреа Лота. У Паризу се

дружи са већим бројем српских умјетника који су тамо боравили: Добровићем, Лубардом, Милуновићем, Аралицом. Ту је схватио "шта је сликарство уопште" и свој израз проналази у експресивном и снажном доживљавању свијета, враћа се у Београд, 1929. и судјелује на изложби Јесењег Павиљона, а убрзо представља и своју прву самосталну изложбу. Издаје и своју мапу графика "Рибари" која је настала у току седмомјесечног боравка на мору (на острвима Свецу и Комижи) међу рибарима и упознаје тај мучни живот малог човјека и његову снагу вјечног борца, а у својим графикама приказује њихов мукотрпни живот и рад. У више наврата је поново боравио у Паризу и те посјете су утицале на сварање његових сликарских циклуса: "Голоруких", "Замаха", "Образа горштака". Од 1951. године живио је и радио у Мостару, гдје је умро 1987. године.

Почетком јула у оквиру манифестације „Љето у Фочи“ планирамо да представимо **књигу „Босанска голгота, слом снага ЈВуО у Босни 1945“**, коју су приредили историчари из београдског Института за савремену историју др Бојан Димтријевић и др Немања Девић.

Етнолошка изложба „Отманско царство у Босни и Херцеговини“ Музеја Козаре из Приједора је у плану за мјесец јули. Аутори изложбе су виши кустос-етнолог Марија Радаковић и кустос историчар Наташа Тошановић. Изложба посредством 18 панорама и дводимензионалним и тродимензионалним експонатима на веома илустративан начин говори о периоду у којем су наши простори били дио Отманског царства. Осим значајних историјских догађаја она представља свакодневни живот, навике и обичаје људи који су жијели у том времену. Може се видјети оружје из турског периода, одјевни предмети, које су носиле жене, ферецу и антерију. Затим макету куће, која је типична за тај период, као и новац из турског периода. У оквиру документарно-историјског дијела изложбе описани су долазак Отманског царства на просторе Балкана, положај хришћанског становништва и значај Пећке патријаршије за очување српског идентитета.

Током септембра представићемо **изложбу скулптура „Полихромија у камену“**, која је докторски умјетнички пројекат **Татјане Каравелић**. Фокус изложбе је на интерактивном односу материјала који обједињује представе о перцептивном, визуелном и

концепцијском разумијевању полихромије (многобојности). Скулптуре Татјане Каравелић карактерише комбиновање камена различитих минералošких својстава и интезитета боја.

„Вез и златовез“ из Етнолошке збирке Музеја Херцеговине – планирана је за октобар мјесец. У збирци Етнолошког одјељења Музеја Херцеговине у Требињу чува се богата колекција текстилних предмета украшених везом и златовезом, а који припадају кућној радиности сеоског и градског становништва крајем 19. и почетком 20. вијека. На изложби ће бити представљени предмети украшени традиционалним везом, а дио су свакодневне и свечане брдске ношње. Ова изложба има за циљ да покаже вјештину херцеговачких везиља и да укаже на значај традиционалне културе и покуша да утиче на трајање елемената традиције у савременим модним токовима. Управо се вез и данас јавља на дјелима познатих модних креатора као јединствен и непролазан модни детаљ.

Изложба слика Милорада Ђоровића -Октобра 2000. године, декан на АЛУ у Требињу и дописни члан АНУ РС сада пок. Проф. Милорад Ђоровић поклонио је 57 својих умјетничких слика Музеју Херцеговине и Граду Требињу. Ова збирка слика се повремено излаже у Музеју у Требињу, као и у музејима и галеријама РС и Србије и Црне Горе. У склопу ове збирке су два циклуса. Први је монументални циклус са мотивима бикова. То су велика платна рађена у уљу поникла "из дубине његове душе, из дубоко запретаних и давно заборављених кутака колективног памћења. Најава једне опоре, горштакчи једноставне, епски снажне и узвишене ликовне поруке која се уобличавала снагом емоције у нешто сасвим ново, чврсто ослоњено и укореењено у предачку традицију" (Н. Кусовац). Ту је настао и један нови циклус слика које је умјетник назвао "Требињци". То су портрети његових суграђана изведени техником уља на картону, папиру и лесониту. Осјећа се вјештина и богато искуство графичара и цртача у сликовит гест, у драму црно-бијелих контраста, остварио је дјело непоновљиво моћне ликовне изражајности.

Сарадња са Музејом жртава геноцида из Београда се наставља, тако да 2023. годину планирамо њихово поновно представљање у Фочи, са једном од изложби које његују културу сјећању на жртве геноцида који је извршен над Србима у XX вијеку.

Крајем године на позив колега из Горњег Милановца, планирамо представити Музеј Старе Херцеговине у Музеју Рудничко-таковског краја. Гостоваћемо са једном од наших тематских изложби, а путем презентација, флајера, брошура и осталог материјала, презентоваћемо активност нашег Музеја, упутити посјетиоце у садржај сталних поставки и грађу која се чува у нашем Музеју.

МУЗЕОЛОШКА ДЈЕЛАТНОСТ

Музеј ће и даље прикупљати старе предмете, фотографије и меморијалну грађу, која предочава развој нашег мјеста у прошлости. Прикупљени предмети биће изложени посјетиоцима у наредном времену.

Једна од редовних дјелатности Музеја, која ће бити настављена у овој години, је одржавање фототеке, чишћење, складиштење, заштита и стручна обрада артефаката, архивске и меморијалне грађе.

У првој половини године планирамо завршити започета истраживање у Архиву Босне и Херцеговине, како би прикупили грађу која се односи на период Краљевине СХС/Југославије. Прикупљена грађа била би представљена у виду монографије која би предочавала развој фочанског краја у овом значајном периоду наше прошлости.

Имамо у плану да у другој половини године фокус истраживачког рада усмјеримо на истраживање грађе везане за живот и рад др Риста Јеремића, а што би нам омогућило проширење постојеће изложбе о овом великану. Наша установа реализоваће такође дио активности у оквиру иницијативе за подизање бисте др Ристу Јеремићу.

Подржаћемо провођење пројекта који реализују Музеј Републике Српске и Етнографски музеј из Београда, које има за циљ етнографска истраживања на простору општине Фоча. На приједлог наше установе, истраживачка пажња усмјерена је на простор села Заваит и Челебиће, као и на Амбијенталну цјелину Терезлук.

ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

Музеј „Стара Херцеговина“ ће активно бити укључен у рад Скупштине Удружења музејских радника Републике Српске и редовно ћемо

учествовати на радионицама и семинарима, који се тичу унапређења и осавремењивања рада музеја и усавршавања музејских радника.

И у овој години планирамо наставити са реализацијом едукативних радионица за дјecu. Планиране радионице у 2023. години су:

- Музеј виђен очима предшколаца („Вртић Чика Јова Змај“)
- Стари занати (географска секција ОШ „Веселин Маслеша“)
- Мој град некад и сад (ученици нижих разреда ОШ „Свети Сава“)
- Фоча у периоду НОБ-а (историјско-документарна секција ОШ „Свети Сава“)
- Љетна школа цртања (ученици од 6. до 9. разреда обје основне школе)
- Значајне историјске личности Фоче (ученици старијих разреда основних школа)
- Недјеља дјетета (Удружење „Трачак наде“)
- Новогодишња радионица (Вртић „Чика Јова Змај“, Удружење „Трачак наде“)

Организоваћемо и друге радионице у складу са изложбама које буду организоване у Музеју.

Сарадња са школама са подручја наше општине, биће настављена и ове године, кроз пружање стручне помоћи у организовању њихових изложби и посјете свим поставкама Музеја. И даље ћемо пружати услуге ученицима, студентима и другим заинтересованим лицима у изради матурских, семинарских, дипломских и других стручних радова.

У сарадњи са Туристичком организацијом биће промовисан културни и вјерски туризам.

Музеј ће дати свој допринос и у припремама манифестација као што су „Љето у Фочи“ и “Зима у Фочи“, а које имају за циљ да обогате културну понуду у нашем граду.

Сарадња ће бити настављена и са невладиним организацијама и аматерским удружењима које у свом програму имају заступљено популарисање културно-историјских добара и различитих видова умјетности.

ИНВЕСТИЦИЈЕ

Очекујемо да ће се у наредном периоду уз подршку локалне заједнице рјешити и пројекат гријања наше зграде, што тренутно представља највећи проблем, као и уређење простора испред Позоришта, који се током љетних мјесеци користи за извођење различитих културних активности.

Трудићемо се да обезбиједимо средства за осавремењивање поставки и проширење изложби. Неопходно је сређивање изложбених просторија, замјена расвјете и израда зидних полица у холу зграде, ради добијања простора за излагање одређених музејских предмета. За све планиране активности наше установе, неопходна средства ћемо покушати обезбиједити и кроз учешће у пројектима када се објаве.

ГРАДСКО ПОЗОРИШТЕ- Планиране активности у 2023.години

Програмска оријентација, као и у ранијем периоду, биће усмјерена ка афирмацији и представљању умјетничких и културних садржаја кроз сарадњу са професионалним и аматерским позориштима, локалним и националним умјетницима и умјетничким организацијама и трупима. Стални задатак је подстицање стваралаштва у оквиру позоришне дјелатности, као и техничко и стручно помагање рада организација и појединаца који се баве културом и образовањем.

Планирани репертоар у 2023. години предвиђа извођење 14 представа: од чега осам гостујућих за вечерњу сцену, двије омладинске представе локалне аматерске сцене и четири представе за намлађу публику.

Позоришна сезона почела је јануару мјесецу премијерним извођењем „Ожалошћене породице“ Студетске позоришне трупе из Фоче, по тексту Бранислава Нушића, у адаптацији и режији Мирјане Радовић. Ова омладинска представа ће у току године имати једно репризно извођење.

У марту је изведен комад „Упознај мог тату“, настао по истоименом тексту Алана Ејкборна, у адаптацију и режији Сташе Копривице, који је на редовном репертоару Позоришта Славија. Улоге тумаче: Тијана Печенчић, Срђан Карановић, Катарина Гојковић и Андрија Даничић.

Почетком априла мјесеца договорено је гостовање комедије „Милка и Неђо“, настале у продукцији Бањалучког студентског позоришта. Ријеч је о ауторском пројекту Раденке Шево и Жељка Касапа, заснованом на серији „Добро јутро, комшија“.

Комедија „Сокин и Босина“ београдског театра Балкан нови покрет, рађена по тексту Милице Констатиновић и у режији Југа Радивојевића, биће изведена 10. априла. Улоге тумаче Љиљана Благојевић, Весна Станковић, Калина Ковачевић и Милош Ђорђевић.

У априлу је договорена организација колективног доласка ученика нижих разреда основних школа на представу „Дугоња, Трбоња и Видоња“ Народног позоришта Ужице. Зависно од интересовања и потреба школа, у текућој години је планирана организација гостовања једне до двије дјечје представе. Одабир дјечјег програма врши се у складу са образовним системом и његовим нормама, а главни циљеви су едукација и забава најмлађе публике.

Пригодним репертоаром и ове године планирано је учешће у оквиру општинске манифестације „Љето у Фочи“. У мају је договорено гостовање представе „У агонији“ Мирослава Крлеже, у режији Ане Ђорђевић, са Маријом Вицковић, Радованом Вујовићем и Вучићем Перовићем. Током јуна у плану је извођење комедије „Удај се мушки“, која се редовно игра на сцени Академије 28 у Београду. Улоге тумаче: Снежана Савић, Ратко Танкосић, Милош Ђорђевић, Стефан Урош Тешић, Предраг Котур и Александар Јовановић.

Преостале вечерње гостујуће представе планиране су у септембру и октобру, зависно од распореда гостовања квалитетнијих позоришних представа, а реализација предложеног Плана и програма рада за 2023. годину, који се односи на гостујуће представе, у зависности је од суфинансирања из буџета општине Фоча и распореда гостовања квалитетнијих представа. Позориште ће и ове године пригодним репертоаром учествовати у програму који се реализује у оквиру општинске манифестације „Љето у Фочи“.

Технички стандарди позоришне сале и пратећих просторија омогућавају да се, осим театарских, организују и други садржаји. И у наредном периоду наставићемо пружати просторно-техничку подршку садржајима из области извођачке умјетности, помоћних дјелатности у извођачкој умјетности, умјетничког стваралаштва, као и културним догађајима хуманитарног карактера (у марту је реализован хуманитарно-културни програм Удружења слијепих и слабовидих лица Фоча, у мају слиједи традиционални концерт Основне музичке школе „Фоча“ и др).

Све информације о нашим активностима можете добити на сајту музеја www.muzejfoca.com и фејсбук страници Музеја Старе Херцеговине, као и фејсбук страници Градског позоришта Фоча.

Број: 56/23

Датум: 29.03.2023. године

Предсједник УО
Горан Милић

Директор
Душанка Станковић
